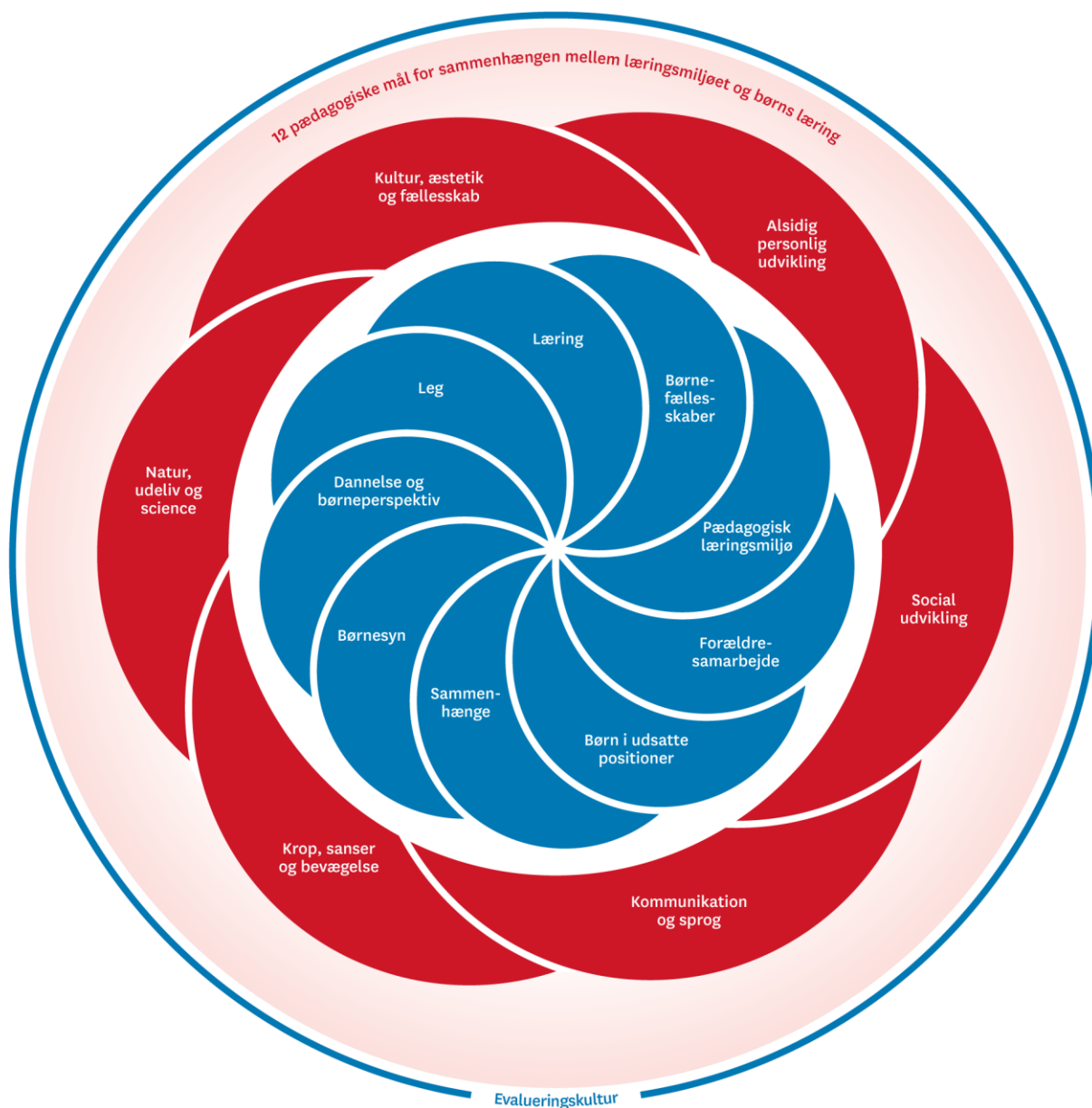

Pædagogisk læreplan for Marslev Vuggestue og Dagplejen Marslev og Nymarken 2020

Den pædagogiske læreplan udgør rammen og den fælles retning for vores pædagogiske arbejde med børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Læreplanen er et levende dokument, som kort beskriver vores pædagogiske overvejelser og refleksioner med eksempler, der er retningsgivende for det daglige pædagogiske arbejde.

Ramme for udarbejdelse af den pædagogiske læreplan

Den pædagogiske læreplan udarbejdes med udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag samt de seks læreplanstemaer og de tilhørende pædagogiske mål for sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børns læring.

Rammen for at udarbejde den pædagogiske læreplan er dagtilbudsloven og dens overordnede formålsbestemmelse samt den tilhørende bekendtgørelse. Loven og bekendtgørelsen er udfoldet i

publikationen [Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold](#). Publikationen samler og formidler alle relevante krav til arbejdet med den pædagogiske læreplan og er dermed en forudsætning for at udarbejde den pædagogiske læreplan. Derfor henvises der gennem skabelonen løbende til publikationen. På sidste side i skabelonen er der yderligere information om relevante inspirationsmaterialer.

Hvem er vi?

Kerteminde Kommunes dagtilbudsområde er op delt i 5 distrikter, hvoraf det sydvestlige distrikt er Marslev-Nymarken. Dette distrikt består af 2 landsbyordninger Marslev Skole og Børnehus og Nymarkens skole og Børnehus samt 9 dagplejere.

De 2 landsbyordninger ligger med 6 km's afstand. Der er ikke mulighed for at børn fra de 2 børnehuse kan mødes i dagligdagen, så der er ikke en fælles kultur.

Derfor har vi valgt at lave en læreplan for hvert børnehus og en fælles for dagpleje og vuggestue.

Her beskriver vi kort vores stamoplysninger, pædagogiske profil og lokale forhold. Det kan for eksempel være børnegruppens sammensætning og forskellige forudsætninger, de fysiske rammer, geografisk placering og andre ting, der har betydning for vores pædagogiske arbejde.

Vuggestuen har 14 børn i alderen 0 – 2,10 år. Der er ansat både pædagoger og pædagogmedhjælpere.

Der er ansat 9 dagplejere, hvoraf 1 er gæstedaglejer. Vores dagplejere har yderst sjældent 5. barn inde, men kører normalt med 4 børn. Der er tilknyttet dagplejekoordinator.

Daglejerne er opdelt i legestuegrupper, og kommer hver 2. uge i børnehusene.

Den styrkede læreplan er udarbejdet for de 0-2,10 årige gældende for både dagpleje og vuggestue.

Der arbejdes ud fra det pædagogiske grundlag og de 6 temaer med de forskelligheder der kan være, afhængigt af, om det er dagplejen med 1 voksen og 4 børn eller i vuggestuen med 4 voksne og flere børn. Aktiviteterne og udførelsen af disse kan derfor variere, men overordnet set, er vores udgangspunkt det samme.

Pædagogisk grundlag

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i et fælles pædagogisk grundlag.”

”Det pædagogiske grundlag består af en række fælles centrale elementer, som skal være kendetegnende for den forståelse og tilgang, hvormed der skal arbejdes med børns trivsel, læring, udvikling og dannelse i alle dagtilbud i Danmark.”

”De centrale elementer er:

- **Børnesyn.** Det at være barn har værdi i sig selv.
- **Dannelse og børneperspektiv.** Børn på fx 2 og 4 år skal høres og tages alvorligt som led i starten på en dannelsesproces og demokratisk forståelse.
- **Leg.** Legen har en værdi i sig selv og skal være en gennemgående del af et dagtilbud.
- **Læring.** Læring skal forstås bredt, og læring sker fx gennem leg, relationer, planlagte aktiviteter og udforskning af naturen og ved at blive udfordret.
- **Børnefællesskaber.** Leg, dannelse og læring sker i børnefællesskaber, som det pædagogiske personale sætter rammerne for.
- **Pædagogisk læringsmiljø.** Et trygt og stimulerende pædagogisk læringsmiljø er udgangspunktet for arbejdet med børns læring.
- **Forældresamarbejde.** Et godt forældresamarbejde har fokus på at styrke både barnets trivsel og barnets læring.
- **Børn i udsatte positioner.** Alle børn skal udfordres og opleve mestring i lege og aktiviteter.
- **Sammenhæng til børnehaveklassen.** Sammenhæng handler blandt andet om at understøtte børns sociale kompetencer, tro på egne evner, nysgerrighed mv.”

”Loven fastsætter, at alle elementer i det fælles pædagogiske grundlag skal være udgangspunkt for arbejdet med den pædagogiske læreplan og dermed det pædagogiske arbejde med børns læring i dagtilbud.”

”Nogle elementer i form af fx børnesynet skal altid være til stede i det pædagogiske læringsmiljø, mens andre elementer som fx arbejdet med at skabe en god overgang til børnehaveklassen kan være mere til stede i nogle sammenhænge end andre.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 14

Børnesyn, Dannelse og børneperspektiv, Leg, Læring og Børnefællesskaber

Først forholder I jer til de fem elementer:

- Børnesyn
- Dannelse og børneperspektiv
- Leg
- Læring
- Børnefællesskaber.

I kan beskrive elementerne samlet eller hver for sig.

De øvrige elementer i det pædagogiske grundlag skal ifølge loven fremgå særskilt af den pædagogiske læreplan. Disse elementer forholder I jer til lidt senere.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 15

Hvordan kommer de fem centrale elementer fra det fælles pædagogiske grundlag til udtryk hos os og bliver omsat i vores hverdag sammen med børnene?

For dagpleje og vuggestue

Børnesyn

Børnesynet i Dagplejen og Vuggestuen ved Marslev Børnehus, tager udgangspunkt i, at det at være barn har en værdi i sig selv. Børnene skal støttes og værdsættes og have en reel medbestemmelse over deres eget liv. Vi arbejder derfor på, at skabe det gode børneliv, hvor der er plads, tid og ro til at være barn. Personalet opbygger et nært og tillidsskabende miljø med gode relationer, hvor det er muligt at understøtte børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse ud fra en bevidsthed om, at alle børn er forskellige. Vi bestræber os på, at se bag om barnets handlinger, spørge ind og forstå, guide og vejlede.

Dagpleje- og vuggestuebørn ses som små kompetente og selvstændige børn, som samtidig har brug for omsorg, udfordringer, positive forventninger, tillid og gode relationer.

De har brug for tryghed, forudsigelighed og samhørighed.

Vi vil derfor skabe et læringsmiljø, hvor børnene oplever nærhed, trivsel, gentagelser, læring, udvikling og anerkendende relationer.

Eksempler, hvor det kommer til udtryk i vuggestuens/dagplejerens praksis:

- Det er vigtigt, at alle børn føler sig velkomne og set, når de kommer i dagplejen og vuggestuen.
- I pusle- og tage-tøj-på-situationer.

- At vugge barnet i armene, øjenkontakt, spejle og imitere barnets ansigtsmimik og følelsesmæssige udtryk. Vi imiterer lyde, pludren og kropssprog.
- Gynge i hængekøje/i tæppe.
- Kigge på ting sammen, når vi går tur.
- Leger "Borte-tit-tit"
- Personalet tager en sjov hat på hovedet og fjoller.
- Vi hopper, triller, snurrer rundt, danser og synger
- Stimulering af følelsessansen gennem berøring (boldmassage), fodbad, fodmassage, gå på trædepuder med forskellig overflade.

Dannelse og børneperspektiv:

I dagplejen og vuggestuen vil vi medtænke børneperspektivet i planlægningen og udførelsen af det pædagogiske arbejde. Det skal ske i et inspirerende og trygt miljø, hvor børn kan lege og indgå i anerkende relationer. Alle børn skal have en oplevelse af, at de har indflydelse på dagligdagen og aktiviteterne vi laver. Ved de mindste børn, som endnu ikke har noget verbalt sprog, vil personalet være afhængige af egne observationer af børnene. Ved at aflæse og følge børnenes reaktioner og adfærd, får vi mulighed for at justere den pædagogiske praksis herefter.

Eksempler, hvor det kommer til udtryk i vuggestuens/dagplejens praksis:

- Børnene deltager i små og store grupper, hvor der er tid til at lære turtagning, så alle ses og høres.
- Vi arbejder med babytegn, som understøtter det talte sprog, hvilket er medvirkende til, at børnene tidligere kan udtrykke sig.
- Det er vigtigt, at vi justerer os og følger børnenes spor.
- Når vi oplever, at der er noget bestemt barnet særligt har lyst til at gøre, vil vi hjælpe dem på vej.
- Det er vigtigt, at vi lader barnet vælge mellem forskellige materialer, spil og aktiviteter og planlægger ud fra deres interesse.
- Børnene inddrages i daglige gøremål, hvor vi guider og understøtter dem. De vasker og tørrer fingrene, de kravler selv op ad stige til puslebordet/barnevogn/højstol. De sætter madkassen i køleskabet. De finder kopper, tallerkner og sætter dem på bordet. De hente ting i køkken sammen med personalet. De rydder legetøj op. De vælger hvilke sange, der skal synges. De vælger hvilket legetøj, der skal leges med. De vælger, hvor de vil lege.
- Vi skal gøre børnene nysgerrige ved at lege i naturen, med blade og grene, med isterninger, farver osv. Vi skal give dem mulighed for at eksperimentere, så de finder ud af, hvad verden kan tilbyde dem.
- Vi støtter børnene i medbestemmelse ved at blive hørt.

Leg:

Legen er grundlæggende for barnets personlige og sociale udvikling. Legen fremmer barnets selvværd og identitet, sociale kompetencer, fantasi og sproget. Det er derfor vigtigt, at barnets leg, anerkendes og respekteres og får plads i dagplejen og vuggestuen.

Det er personalets ansvar at støtte børnene i de legerelationer der opstår, men også være medvirkende til at skabe legerelationer for de børn, som endnu ikke har nogen.

I dagplejen og vuggestuen er legen omdrejningspunktet i børnenes hverdag. Vi er tæt på børnenes leg og har derfor mulighed for at guide og understøtte dem. Vi spiller en afgørende rolle i deres leg. Vi skal være med til at rammesætte legen, så alle børn trives og er med. Har personalet planlagt noget bestemt ændrer vi gerne, inden for givne rammer, hvis vi ser at børnenes opmærksomhed er fanget af noget andet.

Eksempler, hvor det kommer til udtryk i vuggestuens/dagplejens praksis:

- Vi sidder på gulvet sammen med børnene. Her kan vi støtte dem i legene. Vi er deltagende og guidende. Vi er dem, der udvider og udfordrer børnene i deres lege. Vi justerer os efter børnene og deres behov.
- Vi inviterer et eller flere børn ind i legen sammen med et barn, så det sociale udvikles.
- Vi har planlagt, at vi går tur ned til bakkerne, men undervejs ser vi, for eksempel, mange regnorme på stien og børnene er meget optaget af dem. Det bruger vi så tiden på i stedet, og hermed er planen ændret.

Læring:

Læring sker igennem relationer, i leg, i aktiviteter og bevægelse, både i de planlagte, men også i de spontant opståede, og i rutinemæssige situationer, der sker hen over dagen.

Relationen mellem barnet og personalet er afgørende for kvaliteten af den læring barnet tilegner sig.

Eksempler, hvor det kommer til udtryk i vuggestuens/dagplejens praksis:

- Personalet er i øjenhøjde/på gulvet sammen med børnene.
- Det pædagogiske læringsrum skal indrettes, så legetøjet er i børnehøjde. Dog skal al legetøjet ikke stå fremme på en gang, idet det ikke vil være overskueligt for det lille barn.
- Rummene vil være indrettet, så børnene har mulighed for at bruge sin krop. Vi har madrasser/rede/puder børnene kan hoppe/klatre i.
- Personalet er aktivt deltagende i legene, hvor vi støtter, guider og sætter rammer, så alle børn kan være med.
- Vi skaber deltagelsesmuligheder og inviterer børnene med i legene, så de udvikler sig både personligt og socialt.
- Eksempel: Vi bygger med dubloklodser, brio togbane, bondegård, bolde og tørklæder, læser bøger
- Sproget er en stor del af hverdagen, så vi sætter ord på alt vi gør.
- Vi benytter babytegn til at understøtte det talte sprog for at fremme sprogudviklingen.

Børnefællesskaber:

Alle dagpleje- og vuggestuebørn, skal opleve at være en del af et fællesskab. De skal opleve at blive lyttet til og respekteret.

Eksempler, hvor det kommer til udtryk i vuggestuens/dagplejens praksis

- Vi inviterer børnene ind i de lege, der er i gang.
- Når vi laver sanglege, øver vi, at alle skal holde i hånden og være en del af fællesskabet.
- Vi øver turtagning, så alle oplever, at det bliver deres tur, eksempel når der skal vælges sang eller når vi læser og kigger i bog.
- Når vi synger sange, hvor børnenes navne bliver nævnt, er børnene med i snakken om, hvem vi nu skal synge om og hvem vi mangler.
- Hvis et af børnene er fraværende, taler vi om, hvem der ikke er kommet.
- Vi støtter også op om de fællesskaber børnene selv finder i små grupper, eksempel to større børn starter, af sig selv på en leg under bordet med nogle dyr, hvilket de er meget optaget af.

Pædagogisk læringsmiljø

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det enkelte dagtilbud hele dagen etablerer et pædagogisk læringsmiljø, der med leg, planlagte vokseninitierede aktiviteter, spontane aktiviteter, børneinitierede aktiviteter samt daglige rutiner giver børnene mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes.

Det pædagogiske læringsmiljø skal tilrettelægges, så det inddrager hensynet til børnenes perspektiv og deltagelse, børnefællesskabet, børnegruppens sammensætning og børnenes forskellige forudsætninger.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 22-23

Hvordan skaber vi hele dagen et pædagogisk læringsmiljø, der giver alle børn mulighed for at trives, lære, udvikle sig og dannes?

Læringsmiljøet tilrettelægges, så der tages hensyn til det enkelte barn og hele børnegruppens sammensætning. Vi ser på hvilke interesser de har, og hvad deres behov er. Vi tager udgangspunkt i børnenes relationer og deres kompetencer og hvad de skal styrke udviklingsmæssigt.

Eksempler, hvor det kommer til udtryk i vuggestuens/dagplejens praksis:

- Der skal være tid til læring i dagligdagens rutiner – ved puslebordet, ved af- og påklædning, - og borddækning.

- Når børnene laver kreative ting, skal vi tale om dem og hænge dem op, så de pynter og bliver set og værdsat.
- På stuen/legeværelset har tingene faste pladser, så børnene ved, hvor det står.
- Vi har inddelt stuen/legeværelset, så børnene ved, hvor der læses i bøger, hvor der hoppes, hvor der laves mad, hvor der spilles spil.
- Miljøskift er med til at inspirerer børnene til nye lege, dermed ny læring og nye udfordringer
- Vi er bevidste om, at bruge uderummet i vores dagligdag. Vores uderum er forskellige, da vi bor geografisk forskelligt. Vi besøger for eksempel legepladsen, vi tager på ture ud i nærområdet, hvor vi går til bakkerne, leger på græsset, går i skoven. Vuggestuen har mulighed for, at dele gruppen op og komme afsted i mindre grupper også, hvor dagplejeren altid har minimum 4 børn med.
- Dagplejen har 2 ladcykler, som de bruger, når de kører på tur, eller når de skal på besøg i børnehaven.

Samarbejde med forældre om børns læring

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet samarbejder med forældrene om børns læring.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 24-25

Hvordan samarbejder vi med forældrene om barnets og børnegruppens trivsel og læring?

- Vi involverer og inddrager vores forældre aktivt, da de har det primære ansvar for barnets trivsel og læring.
- Vi har hverdagskommunikation og information på Aula
- I både dagplejen og vuggestuen har vi besøg og opstartssamtaler inden start i dagtilbuddet.
- Vi har en samtale i vuggestuen, efter de 3 første måneder. I dagplejen, er det efter behov efter de første par uger.
- Vi afholder udviklingsmøder for forældre til børn, der har udfordringer, evt. med andre faggrupper/PPR både i vuggestuen og dagplejen.
- Vi fejrer børnefødselsdage.
- Har forældrebestyrelsesmøder.

Børn i udsatte positioner

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø tager højde for børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 26

Hvordan skaber vi et pædagogisk læringsmiljø, der tager højde for og involverer børn i udsatte positioner, så børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse fremmes?

Eksempler, hvor det kommer til udtryk i vuggestuens/dagplejens praksis:

- Det er vigtigt med et godt forældresamarbejde, så vi sammen kan fremme barnets trivsel, læring, udvikling og dannelse.
- Læringsmiljøet skal tage højde for alle børn i hverdagen. Derfor skal vores indretning opfylde børnenes forskellige legebehov.
- Vi justerer os til det enkelte barn og børnegruppen og støtter barnet i, at kunne indgå i fællesskabet.
- Den voksne skal hjælpe barnet med at være en del af fællesskabet og have øje for, hvad det enkelte barns behov er.

Udover hvad vi selv kan gøre i dagtilbuddene, er der udarbejdet en fælles strategi for Børn, Familie og Dagtilbudsafdelingen der hedder ”Mod fælles mål – sammen tager vi skridtene”. Strategien henvender sig til alle medarbejdere, der arbejder med børn og unge i Kerteminde Kommune i alderen 0 – 15 år. Det betyder vi har et tæt samarbejde med PPR og Modtageteamet. Sundhedsplejersker, psykologer og socialrådgivere kommer jævnligt ud i de enkelte dagtilbud, hvor personale og forældre kan få sparring på udfordringer. Dette tætte samarbejde skal gøre vi hurtigere kan lave de nødvendige foranstaltninger i en familie, inden et problem bliver stort.

Sammenhæng til børnehaveklassen

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan der i børnenes sidste år i dagtilbuddet tilrettelægges et pædagogisk læringsmiljø, der skaber sammenhæng til børnehaveklassen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 27

Hvordan tilrettelægger vi vores pædagogiske læringsmiljø for de ældste børn, så det skaber sammenhæng til børnehaveklassen? (Dette spørgsmål gælder kun dagtilbud med børn i den relevante aldersgruppe.)

>Her skriver I korte retningsgivende refleksioner og eksempler.<

Øvrige krav til indholdet i den pædagogiske læreplan

Inddragelse af lokalsamfundet

”Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan dagtilbuddet inddrager lokalsamfundet i arbejdet med etablering af pædagogiske læringsmiljøer for børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 29

Hvordan inddrager vi lokalsamfundet i arbejdet med at skabe pædagogiske læringsmiljøer for børn?

Idet vi bor geografisk forskelligt vil det være forskelligt, hvordan vi inddrager lokalsamfundet.

- Ved juletid er både vuggestuen og dagplejen inviteret til julegudstjeneste i kirkerne i nærområdet. Det er medvirkende til at børnene udvider deres horisont og skaber nysgerrighed.
  - Vi benytter også de grønne arealer og legepladser, der er i nærområdet, hvilket er medvirkende til at børnene udforsker verdenen, når de er i naturen.
  - Vi besøger bondegården, der ligger i nærområdet, hvilket er medvirkende til, at børnene bliver nysgerrige på dyrelivet, på naturen og udvider dermed deres viden derom.
-

Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø

”Arbejdet med det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i dagtilbuddet skal integreres i det pædagogiske arbejde med etablering af pædagogiske læringsmiljøer.

Børnemiljøet skal vurderes i et børneperspektiv, og børns oplevelser af børnemiljøet skal indtages under hensyntagen til børnenes alder og modenhed.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 30

Hvordan integrerer vi det fysiske, psykiske og æstetiske børnemiljø i det pædagogiske læringsmiljø?

Det er vigtigt, at vi lytter til det som børnene giver udtryk for via lyde/kropssprog/mimik/babytegn/ord og vi derved inddrager dem.

- Det fysiske børnemiljø: Når børnene giver udtryk for, at der for megen støj og uro inden døre, går vi udenfor/på legepladsen for at få et miljøskifte, eller for vuggestuens vedkommende, deler vi børnegruppen op. De mindste kan blive inde, hvor de så får plads til at bevæge sig mere. De kan frit trille, krybe, kravle i deres eget tempo. De har ro til at undersøge stuen og legetøjet uden forstyrrelser fra de større vuggestuebørn. De større børn får ro og plads til at lege udenfor og udforske naturen. Det kan også være omvendt, at de store bliver inde og de små går ud. I dagplejen er dagplejeren opmærksom på indretningen, så det er muligt at afskærme børnene ved at skabe forskellige lege-kroge, så børnene kan få den ro, de har behov for. Der er for eksempel en madras til afslapning og læsning, dukkekrog med barnevogn eller køkkenet med køkkensager.
- Det psykiske børnemiljø: Vi arbejder med et anerkendende og inkluderende perspektiv, hvor børnene oplever nærværende voksne, der møder det enkelte barn der, hvor barnet er. Det er i relationen med barnet, at udviklingen sker. Vi skal stille os til rådighed og forsøge os at sætte os i barnets sted for at forstå dem. Børnene skal opleve, at vi voksne ser dem, at vi er nærværende og troværdige, vi skal være tydelige og forudsigelige overfor barnet. Vi er rollemodeller, hvor vi er opmærksomme på, at vi overfører holdninger og værdier til barnet. Der skal være en gensidig respekt i samspillet mellem barn-voksen, men også mellem barn-barn. Børnene skal trives med hinanden, så venskaber dannes, og de skal trives med de voksne. Det arbejdes der med i alle dagens samspil med børnene.
- Det æstetiske børnemiljø: Miljøet er indrettet så legetøjet er tilgængeligt for børnene ud fra de rammer som den/de voksne har sat. Rummene er indbydende og hyggelige. Der er indrettet dukkekrog, adgang til bøger og andre legezoner, så det fremmer børnenes lyst til at bevæge og udfolde sig, fordybe sig og til stille lege. Der er faste pladser til børnene, når de spiser.

De seks læreplanstemaer

”Den pædagogiske læreplan skal udarbejdes med udgangspunkt i seks læreplanstemaer samt mål for sammenhængen mellem læringsmiljøet og børns læring.

Det skal fremgå af den pædagogiske læreplan, hvordan det pædagogiske læringsmiljø understøtter børns brede læring inden for og på tværs af de seks læreplanstemaer.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 32

Alsidig personlig udvikling

”Alsidig personlig udvikling drejer sig om den stadige udvidelse af barnets erfaringsverden og deltagelsesmuligheder. Det forudsætter engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 36-37

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udfolder, udforsker og erfarer sig selv og hinanden på både kendte og nye måder og får tillid til egne potentialer. Dette skal ske på tværs af blandt andet alder, køn samt social og kulturel baggrund.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte samspil og tilknytning mellem børn og det pædagogiske personale og børn imellem. Det skal være præget af omsorg, tryghed og nysgerrighed, så alle børn udvikler engagement, livsduelighed, gåpåmod og kompetencer til deltagelse i fællesskaber. Dette gælder også i situationer, der kræver fordybelse, vedholdenhed og prioritering.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes alsidige personlige udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Alsidig personlig udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

**Pædagogisk mål for læreplanstemaet: Alsidig personlig udvikling 0-2,10 år –
Det lille barn, der starter i vuggestue/dagpleje.**

<p>Læringsmiljø</p>	<p>Rutine</p> <p>Det lille barn, der starter i vuggestuen/dagplejen.</p> <p>Tilknytning, relation og nærvær.</p>
<p>Alsidig personlig udvikling</p>	<p>Tilknytningen, relationen og nærværet mellem den voksne og det lille barn er vigtig, for at det lille barn får den bedste start i dagtilbuddet.</p> <p>Ved opstart i vuggestuen, tilstræber vi, at give barnet mulighed for, at knytte sig til en voksen i den første uges tid. Gradvis øges denne tilknytning til hele personalegruppen på stuen.</p> <p>En sikker og tryk tilknytning, har stor betydning for det lille barns videre udvikling af følelsesmæssige kompetencer.</p> <p>Det er vigtigt med gode relationer, voksen/barn og barn/barn i mellem, da det er grobund for al udvikling.</p> <p>Det sker ved, at den voksne vil give barnet omsorg og støtte, når barnet har behov for fysisk kontakt og trøst, og når barnet har behov for opmuntring og støtte til selvstændighed.</p> <p>Den voksne vil sørge for, at der er følelsesmæssige kontakt, at barnet har tillid til den voksne - At de har en fælles opmærksomhed, hvor den voksne vil invitere barnet ind til små samspil i løbet af dagen, f.eks. synge, lege med klodser, rangler, bøger, puttekasser osv.</p> <p>Den voksne vil følge, forstå og inddrage barnets perspektiv gennem hele dagen og guide barnet og hjælpe dem med at mestre, så de oplever succesoplevelser.</p> <p>Imitation og spejling er vigtig for det lille barns alsidige personlige udvikling. Barnet skal opleve gentagelser og kunne spejle sig i, hvad der sker rundt omkring barnet selv.</p>
<p>Social udvikling</p>	<p>En tryk tilknytning til den voksne har betydning for det lille barns udvikling af sociale kompetencer.</p>

	<p>Den voksne vil sætte ord på barnets intentioner og følelser og oversætte over for de øvrige børn, så de kan forstå, hvad det lille barn vil, og dermed bliver barnet en del af fællesskabet.</p> <p>Den voksne vil bygge videre på barnets sociale fundament ved at grine sammen med barnet, at bevæge sig sammen, at lege sammen, at synge sammen, at være sammen med barnet – At være i børnehøjde.</p> <p>Den voksne vil guide og vise det lille barn vejen til det sociale samspil med de øvrige børn ved at indgå i legene med dem tilpasset hver deres udviklingstrin. F.eks. sanglege, lege med klodser, lege med køkkensager, bygge- og vælte klodser osv. Legene gør børnene robuste, kreative, nysgerrige, sociale og selvhjulpne.</p>
<p>Kommunikation og sprog</p>	<p>Barnet kommunikerer med den voksne via øjenkontakt, mimik og lyde/ord. Den voksne er nysgerrig og interesseret i at forstå, hvad barnet fortæller, og hvad det er optaget af.</p> <p>Den voksne udbygger dialogen med smil, øjenkontakt, ord og spejler barnet, så barnet føler sig set, hørt og forstået.</p> <p>Den voksne aflæser barnets signaler og sætter ord på: F.eks. "Det lille barn tager sig til sit øre, gnider sig i øjnene". Den voksne: "Jeg tror, du er træt nu....Nu skal du sove."</p> <p>En tryk tilknytning til den voksne har betydning for det lille barns udvikling af de sproglige og kognitive kompetencer.</p> <p>Den voksne præsenterer barnet for billeder, sange, forskellige typer af bøger og sproget understøttes af babytegn.</p> <p>Den voksne er en god sproglig rollemodel. Den voksne sætter ord på alt, varierer ord og sætninger.</p>
<p>Krop, sanser og bevægelse</p>	<p>Den voksne præsenterer det lille barn for sansemotoriske aktiviteter, for at få skabt en vel-fungerende sanseintegration.</p>

	<p>Barnet bliver derved motorisk velfungerende og får dermed mere selvværd og selvtillid. Barnet øver sig og bliver gradvis mere selvhjulpent.</p> <p>Udviklingen sker i samspillet med andre børn og voksne.</p> <p>F. eks. En vuggende bevægelse frem og tilbage virker beroligende på det lille barn – Bevægelsen styrker vestibulærsansen – hvilket har betydning for barnets kropsbevidsthed.</p> <p>Barnet tilbydes sansemotoriske aktiviteter.</p>
Natur, udeliv og science	<p>Den voksne tager det lille barn med udenfor. Vi kigger på regnorme, der kryber afsted, edderkopper, der kravler i spindet.... og hov, hvor blev solen af....</p> <p>Vi leger i bladene, der er faldet af træerne, vi mærker det blæser osv.</p> <p>Processen er det vigtigste for det lille barn. Legen i sandkassen: At det lille barn sanser, det mærker sandet på fingrene og gør sig nye erfaringer med det.</p> <p>At tage det lille barn med udenfor, hvor det oplever natur, udelivet og science er også en fortsættelse af ovenstående punkt: "Krop, sanser og bevægelse".</p> <p>Barnet sanser på ny! Barnet vil udforske verden og de muligheder vuggestuen/dagplejen tilbyder udenfor.</p>
Kultur, æstetik og fællesskab	<p>Det skal være trygt og rart, at være i vuggestue/dagpleje, så det lille barn trives og udvikles i det større fællesskab.</p> <p>Vuggestuen/dagplejen har derfor en kultur for, hvordan opstarten er for de nye børn.</p> <p>Vuggestuen/dagplejen samarbejder med forældrene, så opstarten lykkedes for det lille barn.</p> <p>Forældre og barn kommer på aftalt besøg til en snak og til at se vuggestuen/dagplejen og huset.</p>

Pædagogisk mål for læreplanstemaet: Alsidig personlig udvikling 0-2,10 år – Samling

Læringsmiljø	Aktivitet
--------------	-----------

	<p>Børnegruppen holder formiddagssamling Udgangspunktet er, at det forekommer hver dag.</p> <p><u>Metode 1:</u> Alle sidder på gulvet i en rundkreds.</p> <p><u>Eks.</u> Vi synger "Goddagsangen", hvor alle børnenes navne bliver nævnt på skift.</p> <p>Vi taler om, hvem vi evt. mangler den pågældende dag.</p> <p>Vi taler eks. om vejret, om farver, om dyr osv. og synger sange der passer til.</p> <p>Vi laver sanglege, hvor vi skal bevæge os. Vi holder hinanden i hænderne imens vi går rundt og laver fagter til. Eks. Jeg gik mig over sø og land ...</p> <p>Vi laver et rim og remse-digt, hvor vi klapper til. Eks. "Oppe i gardinerne..."</p> <p>Eller vi tager sangkufferten frem.</p> <p>Osv.</p> <p><u>Metode 2:</u> Alle sidder på deres pladser ved bordet.</p> <p>Når vi er færdige med at spise formiddagsmad, starter vi med at synge.</p> <p>Vi synger "Goddagsangen", hvor alle børnenes navne bliver nævnt på skift.</p> <p>Vi taler om, hvem vi evt. mangler den pågældende.</p> <p>Vi synger fagte-sange og laver rim og remser.</p> <p>Osv.</p> <p>Den voksne er lydhør overfor diverse tiltag fra børnene og efterlever deres ønsker, så de alle føler sig set, hørt og anerkendt.</p>
<p>Alsidig personlig udvikling</p>	<p>Når vi gentager aktiviteterne flere gange, ved børnene, hvad der skal ske. Det er forudsigeligt for dem.</p>

	<p>Det giver tryghed, og de tør derved udfolde og afprøve sig selv mere og mere.</p> <p>De øver sig i, både at give og modtage, se andre og selv blive set igennem aktiviteterne.</p> <p>De vil spejle sig i den voksne og de øvrige børn.</p> <p>Børnene vil møde nye og udfordrende ting og oplevelser alt efter hvad og hvordan aktiviteterne udføres.</p> <p>Børnene vil opleve tryghed, omsorg, anerkendelse og få succesoplevelser.</p> <p>Dette er medvirkende til deres alsidige personlige udvikling styrkes og udvikles.</p>
<p>Social udvikling</p>	<p>Ved samlingen lytter børnene og er opmærksomme på hinanden.</p> <p>De lærer at give hinanden plads. Der øves turtagning.</p> <p>De venter med spænding på, at det bliver deres tur. At det er deres navn og person, der bliver sunget om.</p> <p>De har indflydelse.</p> <p>Det giver dem en følelse af, at være med i et fællesskab.</p> <p>Relationer skabes mellem børnene.</p> <p>Den voksne skal støtte op om relationer og venskaber.</p>
<p>Kommunikation og sprog</p>	<p>Børnenes sprog stimuleres.</p> <p>De lærer nye ord og begreber, når vi synger og bevæger os til.</p> <p>Sangene træner børnene i, at lytte og deltage aktivt samtidig.</p> <p>Børnenes koncentration styrkes.</p> <p>Rytmer, betoning, rim og remser er med til at stimulere sproget, så variationer tydeliggøres i sproget.</p> <p>Babytegn/fagter understøtter det talte sprog.</p>

<p>Krop, sanser og bevægelse</p>	<p>Børnenes kroppe, deres sanser og bevægelser stimuleres, når vi synger, laver fagter og danser rundt på gulvet.</p> <p>De vil lytte, se og være opmærksomme på, hvad der skal laves af fagter, når vi synger sangen og når de kigger på den voksne, som er "først på dansegulvet" og viser dem vejen.</p> <p>Den sansemotorisk udvikling styrkes og udvikles.</p>
<p>Natur, udeliv og science</p>	<p>Når vi eksempelvis har sunget "Lille Peter edderkop" ved samlingen, kan vi bagefter gå ud og se, om vi kan finde nogle edderkopper, der gemmer sig i grenene. Vi kan kigge på, hvordan den bevæger sig og snakke om, hvad den spiser. Vi kan måske prøve at kravle rundt ligesom den?</p> <p>Igennem samlingerne med diverse aktiviteter, kan vi inddrage naturens elementer, så børnene tilegner sig erfaringer med naturen.</p>
<p>Kultur, æstetik og fællesskab</p>	<p>Der er udviklet en kulturel praksis i vuggestuen og i dagplejen, som går ud på, at hver formiddag samles børnene og den voksne til formiddagsmad. Efterfølgende er der mulighed for samling.</p> <p>Der laves pædagogiske aktiviteter, hvor fællesskabet i gruppen styrkes. Det er medvirkende til, at børnene bliver inspireret til selv at lege videre på det, vi lavede til samlingen og samtidig med får de en større opmærksomhed på hinanden.</p> <p>Fællesskabet styrkes.</p>

Social udvikling

”Social udvikling er udvikling af sociale handlemuligheder og deltagelsesformer og foregår i sociale fællesskaber, hvor børnene kan opleve at høre til, og hvor de kan gøre sig erfaringer med selv at øve indflydelse og med at værdsætte forskellighed.

Gennem relationer til andre udvikler børn empati og sociale relationer, og læringsmiljøet skal derfor understøtte børns opbygning af relationer til andre børn, til det pædagogiske personale, til lokal- og nærmiljøet, til aktiviteter, ting, legetøj m.m.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 38-39

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn trives og indgår i sociale fællesskaber, og at alle børn udvikler empati og relationer.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte fællesskaber, hvor forskellighed ses som en ressource, og som bidrager til demokratisk dannelse.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes sociale udvikling?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Social udvikling
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Pædagogisk mål for læreplanstemaet: Social udvikling 0-2,10 år - Måltidet

Læringsmiljø	Rutine Måltidet. Rammen for måltidet, er forskelligt, alt efter om det foregår i dagplejen eller vuggestuen, da der er flere børn og voksne i vuggestuen end der er i dagplejen
Alsidig personlig udvikling	Børnene lærer, at de skal vente på tur. Vi øver turtagning ved at de får mad fra deres madpakke/fadet på skift. De hælder vand op fra lille kande i deres krus med hjælp fra den voksne. Børnene er nærværende.

	<p>Den voksne guider børnene i, at sende skraldespanden videre til den, der har brug for den.</p> <p>Den voksne understøtter børnene i samspil med hinanden gennem dialogen med ved bordet.</p>
Social udvikling	<p>Imens vi spiser, taler vi om, hvad der er sket i løbet af dagen, og den voksne følger op og bygger videre på det som børnene fortæller.</p> <p>Børnene oplever, at de bliver set og hørt, og at de er en del af et fællesskab.</p> <p>Vi taler om, hvem de har leget med om formiddagen, og både i legen og her ved bordet dannes relationer blandt børnene.</p>
Kommunikation og sprog	<p>Vi taler om, hvad vi har med i madpakken. Vi sætter ord på alt.</p> <p>Vi snakker om fælles oplevelser vi har haft. Vi øver os i, at lytte til hinanden.</p> <p>Det talte sprog underbygges med babytegn. Øjenkontakten er vigtig.</p>
Krop, sanser og bevægelse	<p>Børnene sanser ved at spise deres mad med fingrene.</p> <p>De sanser, når noget er blødt eller hårdt, når de tygger i det og når noget er sødt eller syrligt i deres mad.</p> <p>De øver sig i øje-håndkoordinationen, de øver sig i, at koordinere deres bevægelser, når de fører maden til munden, enten når de spiser med fingrene eller når de øver sig i at bruge gaffel, ske og når de hælder op i deres kop. De hælder op med hjælp fra den voksne.</p> <p>Mundmotorikken udvikles. Fin og grovmotorik øves i forbindelse med måltidet.</p> <p>Børnene sanser med hele kroppen.</p>
Natur, udeliv og science	<p>Vi taler om maden i madpakkerne/på fadet - Hvor kommer vores mad fra? Eks. mælken kommer fra koen, ægget fra hønen osv.</p>

	<p>Vi snakker også om, hvad der sker udenfor vinduet imens vi spiser, at fuglen flyver, grave-maskinen kører på vejen derovre osv. Vi griber det, der er der i nuét under måltidet.</p>
Kultur, æstetik og fællesskab	<p>Vi har rutiner/bordskik.</p> <p>Børnene har faste pladser.</p> <p>Vi venter på, at alle er færdige med at spise.</p> <p>Vi siger tak for mad.</p> <p>Vi tørrer mund og fingre af inden vi går fra bordet.</p> <p>Slutter måltidet af med en sang eller en historie.</p> <p>Vi fejrer fødselsdage og andre højtider.</p>

Pædagogisk mål for læreplanstemaet: Social udvikling 0-2,10 år - Aktivitet

Læringsmiljø	<p>Aktivitet – Spontan leg</p> <p>Børneinitiativ</p> <p>Spontan leg på stuen/i værelset - herunder bygge med klodser, lege med dyr, køre med biler, tumle/bevægelseslege.</p> <p>Den voksne aflæser og følger børnenes reaktioner og adfærd, og vil justere den pædagogiske praksis herefter.</p> <p>De voksne støtter, guider og kommer med nye ideer til legen, ved behov.</p>
Alsidig personlig udvikling	<p>Den voksne hjælper børnene med, at være en del af de forskellige lege og derved få skabt relation til de øvrige børn.</p> <p>Børnene oplever her tryghed og omsorg, hvilket er medvirkende til, at de selv bliver mere nysgerrige og gerne selv vil udforske legetøjet selv.</p> <p>De bliver også nysgerrige på de øvrige børn og på hvad de har gang i.</p>
Social udvikling	<p>Den voksne understøtter samspillet og så der dannes relationer.</p>

	<p>Børnene får øje på hinanden og på det de har gang i. De bliver nysgerrige efter at prøve det samme. Den voksne understøtter fællesskabet og legene.</p> <p>Den voksne understøtter samspillet mellem børnene, så de lærer at udvise empati overfor hinanden (0-2,10 år)</p> <p>De små og de store børn leger mellem hinanden, så alle er en del af fællesskabet.</p>
Kommunikation og sprog	<p>Børnene spejler sig hinanden.</p> <p>De kommunikerer gennem deres kropssprog, øjenkontakt og begyndende lyde, ord og små sætninger.</p> <p>Den voksne sætter ord på alt. Der benyttes også babytegn. Øjenkontakten er vigtig.</p>
Krop, sanser og bevægelse	<p>De får stimuleret deres fysiske tumle og bevægelseslege på diverse puder og madrasser. Børnene sætter lyde på deres lege. Brøler som køerne, brummer som bilerne osv.</p>
Natur, udeliv og science	<p>Inden døre relaterer legetøjet til natur og science eks. bygge/konstruere tårne og lignende af klodser, lege med dyr, køre med biler.</p>
Kultur, æstetik og fællesskab	<p>Legetøjet står tilgængeligt for børnene.</p> <p>Det er fælles legetøj, som alle skal passe på.</p> <p>Børnene lærer, at rydde op efter færdig leg, så det er overskueligt for børnene, når de skal finde det frem igen.</p>

Kommunikation og sprog

”Børns kommunikation og sprog tilegnes og udvikles i nære relationer med barnets forældre, i fællesskaber med andre børn og sammen med det pædagogiske personale.

Det centrale for børns sprogtilegnelse er, at læringsmiljøet understøtter børns kommunikative og sproglige interaktioner med det pædagogiske personale. Det er ligeledes centralt, at det pædagogiske personale er bevidst om, at de fungerer som sproglige rollemodeller for børnene, og at børnene guides til at indgå i fællesskaber med andre børn.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 40-41

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udvikler sprog, der bidrager til, at børnene kan forstå sig selv, hinanden og deres omverden.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn opnår erfaringer med at kommunikere og sprogliggøre tanker, behov og ideer, som børnene kan anvende i sociale fællesskaber.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø børnenes kommunikation og sprog?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kommunikation og sprog
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Pædagogisk mål for læreplanstemaet: Kommunikation og sprog 0-2,10 år – Ved puslebordet

Læringsmiljø	Rutine
	<p>Ved puslebordet – Barnet skal skiftes.</p> <p>1-1 kontakt, barn-voksen</p> <p>På væggen ved puslebordet er der for eksempel sat billeder op af forskellige dyr og ting fra naturen.</p> <p>På væggene hænger der små lege-edderkopper og mariehøns.</p> <p>Billederne udskiftes en gang om måneden. Billederne kan forestille alt og dialogerne omkring dem, bliver forskellige.</p>

<p>Alsidig personlig udvikling</p>	<p>Den voksne har øjenkontakt med barnet.</p> <p>Den voksne og barnet taler sammen, og den voksne støtter barnets udspil. de øver turtagning.</p> <p>Barn: "Hvad er det?" Voksen: "Det er en edderkop." Barnet: "Hov.....og peger over på væggen" Den voksne: "Ja, der er også en edderkop - Er der flere edderkopper, der gemmer sig....."</p> <p>Barnet føler sig set, hørt og anerkendt. Barnet oplever omsorg og tryghed.</p>
<p>Social udvikling</p>	<p>Barnet bliver rummet og mødt i de følelser det har, gennem den nære relation og tilknytning der er, til den voksne.</p>
<p>Kommunikation og sprog</p>	<p>Barnet og den voksne taler om billederne, der er sat op, og der knyttes "historier/sange" på.</p> <p>Den voksne taler om barnets tøj, farver og motiver.</p> <p>Den voksne taler om, hvad de har lavet tidligere på dagen. Taler om -Hvor er dine fingre? Din navle og tæer, dine ører osv.</p> <p>Den voksne og barnet taler om oplevelser.</p> <p>Den voksne udvider og beriger barnets ordforrådet.</p> <p>Babytegn understøtter det talte sprog. Øjenkontakten er vigtig.</p>
<p>Krop, sanser og bevægelse</p>	<p>De mindste børn bæres eller kravler selv – de større børn går selv fra stuen og ud til puslepladsen.</p> <p>Børnene kravler selv op og ned fra puslebordet.</p> <p>Barnet hjælper til med at løfte arme, ben, møllen osv. når ble og tøjet skal af og på. Barnet trækker strømper osv. af.</p> <p>De hjælper til ved af- og påklædning.</p>

<p>Natur, udeliv og science</p>	<p>Natur, udeliv og science inddrages i samtalerne, da motiverne er fra naturen. En mariehøne, der er på billedet, ligner jo den vi så flyve rundt udenfor om formiddagen eller edderkoppen vi så i grantræet, haren på græsset, katten i skoven og mejetærskeren på marken. Hunden, der siger vov vov, og hvad siger katten?</p>
<p>Kultur, æstetik og fællesskab</p>	<p>Den voksne hænger billederne op på væggen, så børnene kan se dem. Det samme gælder de små edderkopper og mariehøns o.l. Billeder på væggen kan også afspejle de traditioner vi har i huset. F.eks. jul, påske, fastelavn og høst som vi fejrer i fællesskab.</p>

**Pædagogisk mål for læreplanstemaet: Kommunikation og sprog 0-2,10 år –
Læseleg, se, snakke, synge og læse i bøger.**

<p>Læringsmiljø</p>	<p>Aktivitet</p> <p>Læseleg - Se/snakke/synge/læse i bøger</p> <p>1. Vokseninitiativ: Den voksne tager en bog og sætter sig sammen med børnene. De snakker om og spørger ind til billeder, og bogens handling, de læser i den eller laver læseleg med rekvisitter og benytter babytegn generelt. Ved læseleg benyttes samme bog mange gange. Der bliver arbejdet med fokusord.</p> <p>2. Børneinitiativ: Bøgerne står fremme, så børnene selv kan tage initiativ til at tage en bog. De vælger om de vil kigge i den alene eller sammen med en voksen.</p> <p>Den voksne vil aflæse og følge børnenes reaktioner og adfærd, så der er mulighed for at justere den pædagogiske praksis herefter.</p> <p>Vi vil lytte til barnets egen fortælling og udtryk. Vi vil inddrage børnene.</p> <p>Den voksne er en god sproglig rollemodel. Den voksne sætter ord på alt, varierer ord og sætninger.</p>
----------------------------	--

<p>Alsidig personlig udvikling</p>	<p>Alle børn bliver set, hørt og anerkendt.</p> <p>De får tiden til at kunne reflektere over det de er blevet spurgt om, tid til at svare og tid til at spørge.</p> <p>Børnene lærer, at vente på tur.</p> <p>Børnene støttes i deres egne initiativer, når de fortæller og peger på noget i bogen.</p> <p>Den voksne justerer sig og følger børnenes spor og samtalen kan dermed få en hel anden drejning.</p> <p>Børnenes selvværd styrkes.</p>
<p>Social udvikling</p>	<p>Børnene oplever at de bliver set, hørt og anerkendt.</p> <p>De oplever, at de er en aktiv del af et fællesskab.</p> <p>De oplever tilknytning og tæt relation med den voksne.</p> <p>Børnene ser og hører hinanden og oplever, at nye relationer dannes mellem dem.</p> <p>De føler sig inddraget.</p> <p>De oplever, at de bidrager med noget hver især.</p>
<p>Kommunikation og sprog</p>	<p>Det stimulerer børnenes nysgerrighed og interesse for bøger, når den voksne præsenterer bøgerne/sangene for børnene.</p> <p>Det styrker børnenes selvværd, at de selv kan tage en bog frem, så de kan vise, at jeg vil kigge i bog nu eller vise den voksne "Vil du læse for mig?"</p> <p>Det styrker børnenes sproglige opmærksomhed, da den voksne skal sørge for, at læsningen sker i en legende form, hvor børnene er aktive. Dermed øges koncentration også.</p> <p>Fokusord øger børnenes ordforråd, da de hører nye ord og ordene bliver gentaget mange gange, hvilket betyder, at de nemmere kan bruge dem i andre situationer.</p>

	<p>Børnene øver sig i at lytte og efterfølgende kan de eksperimentere med den sproglige formulering. De hører, hvordan sætninger konstrueres og børnene begynder at lave lyde, afprøve ord og sige små sætninger.</p>
Krop, sanser og bevægelse	<p>Det træner finmotorikken i munden og styrker derved børnenes udtale. Mundstillingen trænes og afprøves hver gang ord formes og siges højt. Derved trænes stemmebånd også.</p> <p>Den voksne vil videreføre historien, så børnene efterfølgende skal prøve, at hoppe som kaninen, de lige har læst om, eller kravle som edderkoppen, de så på billedet i bogen, eller krybe sig frem som den lille gule snegl og synge "Oppe i Norge..." fra læselegen "Den lille røde trolde."</p> <p>Krop, sanser og bevægelse trænes.</p>
Natur, udeliv og science	<p>Den voksne og børnene vil gå på opdagelse ude i naturen og lede efter det de har set og snakket om fra bøgerne eller sunget om i sangene. Det er medvirkende til at fortsætte de gode snakke, fordybelsen og undersøgelse af det nye i andre omgivelser og dermed få anden form for stimuli.</p> <p>Modsat kan børnene også finde noget i naturen, der kan tages med ind. Her vil den voksnes opgave så være, at finde en bog/billede, der passer til, så der kan læses og fortælles en ny historie.</p>
Kultur, æstetik og fællesskab	<p>Den voksne vil præsentere børnene for bøger/sange om traditioner som fødselsdag, fastelavn, jul, påske, m.m. så de får et indblik i kulturens traditioner og dens forskelligheder.</p> <p>Den voksne vil videreføre historien, så børnene efterfølgende også kan male elementer fra historien m.m. Her kan børnene eksperimentere med deres fantasi, leg og sansning. Dette sker i forhold til, at tager vi udgangspunkt i barnets zone for nærmeste udvikling, så det får gradueret støtte, når det skal lave kreative ting.</p>

	<p>Den voksne er lydhør og understøtter børnene, når de eksperimenterer og skaber kulturelle udtryk.</p> <p>Det skal være rart og behageligt at være i barn i dagpleje/vuggestue, da det er medvirkende til at børnene bliver trygge og får lyst til at udfolde sig og blive nysgerrige og tør bevæge sig ud i nye udfordringer.</p>
--	--

Krop, sanser og bevægelse

”Børn er i verden gennem kroppen, og når de støttes i at bruge, udfordre, eksperimentere, mærke og passe på kroppen – gennem ro og bevægelse – lægges grundlaget for fysisk og psykisk trivsel.

Kroppen er et stort og sammensat sansesystem, som udgør fundamentet for erfaring, viden, følelsesmæssige og sociale processer, ligesom al kommunikation og relationsdannelse udgår fra kroppen”.

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 42-43

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn udforsker og eksperimenterer med mange forskellige måder at bruge kroppen på.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn oplever krops- og bevægelsesglæde både i ro og i aktivitet, så børnene bliver fortrolige med deres krop, herunder kropslige fornemmelser, kroppens funktioner, sanser og forskellige former for bevægelse.

Howdan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø udviklingen af børnenes krop, sanser og bevægelse?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Krop, sanser og bevægelse
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Pædagogisk mål for læreplanstemaet: Krop, sanser og bevægelse 0-2,10 år - Garderobe

Læringsmiljø	Rutine Garderobe – At tage tøj af og på. Den voksne vejleder og hjælper det enkelte barn med påklædningen. Den voksne er nærværende og sidder sammen med børnene og opfordrer til samarbejde.
Alsided personlig udvikling	Børnene øver sig i at blive selvhjulpne med at tage tøj, sko, støvler af og på. Deres selvværd styrkes. Børnene får øje på hinanden og vil gerne hjælpe Børnene øver sig i at vente på tur, når den voksne hjælper et andet barn.

Social udvikling	<p>Den voksne hjælper børnene med at skabe gode legerelationer ved at snakke med dem om, hvad og hvem, de skal lege med, når de kommer udenfor.</p> <p>De hjælper hinanden med at finde ting i garderoben, hvis de er blevet væk.</p> <p>Børnene viser glæde og omsorg for hinanden.</p> <p>Børnene spejler sig i hinanden. De mindste børn ser de største børn begynde at kunne mestre påklædningen.</p> <p>Børnene lærer at vise hensyn til hinanden, så de ikke kommer til at støde ind i hinanden, når de tager tøj på.</p>
Kommunikation og sprog	<p>Den voksne taler med børnene om, hvad de skal have på af tøj, når de skal udenfor.</p> <p>De snakker om vejret og dets forskelligheder.</p> <p>Den voksne sætter ord på alt. Får sat ord og genstande sammen: ”knap, lynlås, jakke osv.”</p> <p>Den voksne giver barnet tid til at svare.</p> <p>Babytegn understøtter det talte sprog. Øjenkontakten er vigtig.</p>
Krop, sanser og bevægelse	<p>Børnene får en større kropsbevidsthed og ved at øve sig i påklædningen.</p> <p>Børnene får udviklet deres motorik.</p> <p>De lærer, at lyne lynlåse op og ned, stikke arme i trøjer, jakker og ben i bukseben. Tage huer og handsker af eller på.</p> <p>Børnene sanser om deres tøj er blødt, vådt, kradser, eller om deres tøj eller sko vender rigtigt.</p> <p>De udvikler deres balance, når de står på et ben, for at tage en støvle på.</p>
Natur, udeliv og science	<p>Den voksne taler med børnene om, hvad det er for et vejr i dag.</p> <p>Vi snakker om påklædningen - Hvad skal vi have på i dag, når det regner osv.</p>

	<p>Det sker, at børnene finder ting fra naturen som kommer ned i lommerne. Det er grobund for god dialog.</p>
Kultur, æstetik og fællesskab	<p>Børnene har forskelligt tøj og sko/støvler på efter, hvilken årstid vi er i.</p> <p>Børnenes har fælles garderoberum. Garderobes og kasser er ens med samme farve.</p> <p>Børnenes navne står på et skilt på garderobepladsen.</p> <p>Hvert barn har sit symbol på navneskiltet på deres egen garderobe (en frugt eller grønsag, da de går på Spire-stuen) så børnene selv finde og se, hvor deres plads er.</p> <p>Da børnene ved hvor deres pladser er, kan de selv gå i gang med at finde deres sko og tøj og starte påklædningen.</p>

Pædagogisk mål for læreplanstemaet: Krop, sanser og bevægelse 0-2,10 år - Aktiviteter

Læringsmiljø	<p>Aktivitet</p> <p>Vokseninitiativ</p> <p>Målet er, at børnene har et velstimuleret sanseapparat og en god motorik.</p> <p>Hver dag skal der laves en sansemotorisk aktivitet.</p> <p>Aktiviteterne kan enten laves udenfor eller inden døre.</p> <p>Den voksne vil give børnene:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Motoriske erfaringer. - Lyst og mulighed for at bevæge sig. - Bevidsthed om egen krop. - Erfaringer gennem forskellige sanseindtryk. - Selvhjulpethed.
---------------------	--

	<p>Den voksne vil tilpasse niveauet af aktiviteterne, så de passer til den pågældende aldersgruppe/udviklingstrin. Den pædagogiske praksis justeres herefter.</p> <p>Børnene skal have mulighed for, at være aktive på forskellige måder</p>
Alsidig personlig udvikling	<p>Den voksne vil tilbyde aktiviteter, hvor børnene vil bevæge sig så alsidigt som muligt.</p> <p>Børnene udfolder og eksperimenterer og gør sig nogle erfaringer med hvad deres kroppe kan.</p> <p>De øver sig i, hvordan de kan opnå nye kropslige færdigheder, så deres bevægelser bliver automatiserede.</p> <p>Børnene oplever succes - "Jeg kan godt"</p>
Social udvikling	<p>Den voksne sætter ord på de oplevelser børnene har og hjælper dem med at have forståelse og accept af sig selv og de andre.</p> <p>Børnene lærer, at kunne se de øvrige børns signaler og dermed lærer de at tage hensyn til hinanden.</p> <p>Den voksne vil guide børnene til at de kan indgå i leg med hinanden og få skabt gode relationer mellem dem.</p> <p>Der øves turtagning i aktiviteterne.</p> <p>Den voksne understøtter samspillet igennem hele aktiviteten.</p>
Kommunikation og sprog	<p>Den voksne guider og vejleder børnene i aktiviteter.</p> <p>Både de voksne og børnene sætter ord på hvad de laver og ord på hvordan kroppen bruges.</p> <p>Der benyttes babytegn. Øjenkontakten er vigtig.</p> <p>Alsidig fysisk aktivitet som involverer mange forskellige bevægemønstre og oplevelser stimulerer sprogcenteret i hjernen. Denne stimulation har stor betydning for sprogudviklingen og den kommende læseindlæring.</p>

<p>Krop, sanser og bevægelse</p>	<p>Børnene bruger deres kroppe i aktiviteterne, der bliver igangsat af den voksne og af dem selv.</p> <p>Bevægelse af kroppen skaber glade børn og børnenes sanser og motorik udvikles.</p>
<p>Natur, udeliv og science</p>	<p>Aktiviteterne kan laves udenfor.</p> <p>Her kan der eksperimenteres med materialer fra naturen i aktiviteterne.</p> <p>Kilde med fuglens fjer, der lå imellem træerne eller kaste med og gribe kuglerne fra fyrtræerne.</p>
<p>Kultur, æstetik og fællesskab</p>	<p>Børnene oplever et fællesskab, hvor alle er med på hvert deres udviklingstrin.</p> <p>Den voksne vil være rollemodellen, der viser børnene, hvad de skal.</p> <p>De små lærer af de store, og når det sansemæssige, det udviklingsmæssige og motoriske stadie er nået, vil alle have mulighed for at udføre bevægelserne i aktiviteterne.</p>

Natur, udeliv og science

”Naturoplevelser i barndommen har både en følelsesmæssig, en kropslig, en social og en kognitiv dimension.

Naturen er et rum, hvor børn kan eksperimentere og gøre sig de første erfaringer med naturvidenskabelige tænke- og analysemåder. Men naturen er også grundlag for arbejdet med bæredygtighed og samspillet mellem menneske, samfund og natur.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 44-45

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får konkrete erfaringer med naturen, som udvikler deres nysgerrighed og lyst til at udforske naturen, som giver børnene mulighed for at opleve menneskets forbundethed med naturen, og som giver børnene en begyndende forståelse for betydningen af en bæredygtig udvikling.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn aktivt observerer og undersøger naturfænomener i deres omverden, så børnene får erfaringer med at genkende og udtrykke sig om årsag, virkning og sammenhænge, herunder en begyndende matematisk opmærksomhed.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med natur, udeliv og science?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Natur, udeliv og science
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Pædagogisk mål for læreplanstemaet: Natur, udeliv og science 0-2,10 år - Udeliv

Læringsmiljø	Rutine
	<p>Børnene er, som udgangspunkt, udenfor hver dag.</p> <p>Gå på legepladsen/i haven</p> <p>Børnene er sammen med de/den voksne på legepladsen/haven, hvor de oplever masser af motorisk udfoldelse samtidig med årstidernes skiften.</p>

<p>Alsidig personlig udvikling</p>	<p>Børnene undersøger, udforsker og gør sig nogle erfaringer med, de legeredskaber vi har på legepladsen/i haven.</p> <p>De lærer, at de skal deles om tingene og vente på tur. De/den voksne støtter og guider børnene i, at de godt kan i de forskellige aktiviteter.</p> <p>De oplever også at vejret er omskifteligt. De præsenteres for begreberne forår, sommer, efterår og vinter og hvad der sker løbende i naturen</p> <p>Børnene lærer, hvad det er for noget tøj man skal tage på, afhængigt af vejrets art, når de er ude.</p>
<p>Social udvikling</p>	<p>Vi vil i fællesskab lege og børnene øver sig i, at vise hensyn og give hinanden plads.</p> <p>Børnene vil udvikle sociale og personlige kompetencer i samspillet med hinanden, når de er udenfor og lege.</p>
<p>Kommunikation og sprog</p>	<p>Vi styrker sprogudviklingen og begreberne. Vi sætter ord på alt hvad vi laver og støtter børnene deri.</p> <p>Vi vil snakke om vejret, lede vores fælles opmærksomhed hen mod det fælles tredje og tale om det – ”Prøv at se der..... eks ”Nu begynder det at regne”. ”Hov, vi bliver våde...., hvad sker der så?” ” lad os gå ud og se efter og mærke vejret” osv. Prøv at se fuglen oppe i træet – Hør den synger! eller sikke stærkt du kører, sikke mange muskler du bruger!</p> <p>Sproget understøttes af babytegn og øjenkontakten.</p>
<p>Krop, sanser og bevægelse</p>	<p>Børnene leger i sandkassen, hvor de mærker og sanser sandet imellem fingrene.</p> <p>De øver sig i terrænet og bruger deres krop motorisk på miniscootere, rutsjebane og løbe op og ned af bakken.</p> <p>De sanser forskellen på varme og kulde, blæst, stille vejr osv.</p>

<p>Natur, udeliv og science</p>	<p>De voksne og børnene vil lege sammen og eksperimentere med sandet. De sanser sand, vind, frost, sol, kulde, varme, vådt og bliver nysgerrige på udelivet.</p> <p>Vi skal øve os i at se, høre og mærke sammenhængen, for eksempel, at når det blæser, kan vi se det på bladene på træerne.</p> <p>Vi vil bygge sandkager og tårne. Vi vil se hvor meget vi kan stable ovenpå inden tårnet vælter osv.</p> <p>Vi vil bruge naturens materialer til at bygge og eksperimentere med. eks. bygge en lille hule af kogler til bænkebidderne.</p> <p>Vi vil for eksempel så frø, og sammen se det spirer, hvor til sidst vi vil smage på gulerødderne, kartoflerne og ærterne osv.</p> <p>Vi kan for eksempel lave et insekthotel, som skal efterses når vi er ude.</p>
<p>Kultur, æstetik og fællesskab</p>	<p>De/den voksne præsenterer børnene for udelivet.</p> <p>De voksne støtter og motiverer børnene til at alle er nysgerrige på det der sker, når vi er ude.</p> <p>Børnene bliver præsenteret for forskellige bevægelsesmuligheder.</p> <p>Børnene får en forståelse af verden udenfor og en oplevelse af at være i et fællesskab.</p>

Pædagogisk mål for læreplanstemaet: Natur, udeliv og science 0-2,10 år – På tur

<p>Læringsmiljø</p>	<p>Aktivitet</p> <p>Tur til bakkerne og de grønne områder i nærmiljøet.</p>
<p>Alsidig personlig udvikling</p>	<p>Børnene undersøger, udforsker og gør sig nogle erfaringer med, hvad de finder på deres vej.</p> <p>De voksne følger børnenes udspil og justerer sig pædagogisk herefter.</p> <p>Finder det enkelte barn en regnorm, en træstamme eller en pind, så er barn og den voksne sammen og nysgerrige på, hvad der</p>

	<p>gemmer sig under træstammen, eller hvor mon regnormen skal hen. Måske får de øje på haren, der løber på græsset og hurtigt er den væk igen. De har et fælles tredje. Barnet oplever fordybelse. Barnet føler sig betydningsfuldt.</p>
Social udvikling	<p>Den voksne inviterer de øvrige børn til at komme og se, hvad barnet har fundet. Børnene øver sig i, at give plads til hinanden, at vise hensyn, turtagning og derved udvikle relationer. Fællesskabet udvikles og styrkes.</p>
Kommunikation og sprog	<p>Der tales om, hvad børnene finder. Ordforrådet udvides. Babytegn benyttes. Øjenkontakten er vigtig.</p>
Krop, sanser og bevægelse	<p>Børnene oplever og får sansemæssige indtryk, når de er ude. Eks. kold, varm, tør, våd, mudret, glat. De oplever solskin/regnvejr/blæst/stille vejr.</p> <p>Børnene kravler/klatrer/gå/løber op og ned af bakkerne, og dermed udfordrer de sig i det ujævne terræn og deres motorik udvikles.</p>
Natur, udeliv og science	<p>Børnene får kendskab til dyr og insekter og årstidens skifte.</p> <p>Den voksne følger barnets spor og bygger videre på viden om naturen og gør dermed børnene nysgerrige på naturen.</p> <p>Børnene bliver kendt med områderne i nærmiljøet.</p> <p>Oplevelserne kan vi efterfølgende synge om, male, læse historier om.</p>
Kultur, æstetik og fællesskab	<p>Når vi er ude i naturen, er de voksne nysgerrige sammen med børnene.</p> <p>De oplever et fællesskab, som er medvirkende til, at børnene selv bliver mere nysgerrige og tør undersøge det de finder.</p> <p>Finder vi f.eks. et sneglehus, tager vi det med tilbage i vuggestuen/daglejen og putter det i et glas – Her kan vi se på det sammen, og samtidig snakke om sneglen og hvad vi har oplevet.</p>

	<p>De får blandt andet kendskab og erfaringer med vejret og med forskellige materialer fra naturen og derved opnår de glæde ved at være ude.</p>
--	--

Kultur, æstetik og fællesskab

”Kultur er en kunstnerisk, skabende kraft, der aktiverer børns sanser og følelser, ligesom det er kulturelle værdier, som børn tilegner sig i hverdagslivet.

Gennem læringsmiljøer med fokus på kultur kan børn møde nye sider af sig selv, få mulighed for at udtrykke sig på mange forskellige måder og forstå deres omverden.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 46-47

Pædagogiske mål for læreplanstemaet:

1. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn indgår i ligeværdige og forskellige former for fællesskaber, hvor de oplever egne og andres kulturelle baggrunde, normer, traditioner og værdier.
2. Det pædagogiske læringsmiljø skal understøtte, at alle børn får mange forskellige kulturelle oplevelser, både som tilskuere og aktive deltagere, som stimulerer børnenes engagement, fantasi, kreativitet og nysgerrighed, og at børnene får erfaringer med at anvende forskellige materialer, redskaber og medier.

Hvordan understøtter vores pædagogiske læringsmiljø, at børnene gør sig erfaringer med kultur, æstetik og fællesskab?

Herunder, hvordan vores pædagogiske læringsmiljø:

- Understøtter de to pædagogiske mål for temaet Kultur, æstetik og fællesskab
- Tager udgangspunkt i det fælles pædagogiske grundlag
- Ses i samspil med de øvrige læreplanstemaer.

Pædagogisk mål for læreplanstemaet: Kultur, æstetik og fællesskab 0-2,10 år - Årets højtider, traditioner og mærkedage

Læringsmiljø	Rutine
	<p>Rutinen er, at dagplejen og vuggestuen, året igennem, arbejder med traditioner, der er bundet op på årets højtider og mærkedage.</p> <p>Forår: Påske, så i haven Sommer: Skt. Hans, lege med vand Efterår: Høst, halloween og motionsdag. Vinter: Jul, fastelavn og lege i sne</p> <p>2. onsdag i maj er der dagplejedag</p> <p>Vi fejrer fødselsdage året rundt og holder</p>

	afslutning for børnene, når de skal videre i børnehave.
Alsidig personlig udvikling	<p>Når vi gentager aktiviteterne flere gange, ved børnene, hvad der skal ske. Det er forudsigeligt for dem.</p> <p>Det giver tryghed, og de tør derved udfolde og afprøve sig selv mere og mere.</p> <p>De øver sig i, både at give og modtage, se andre og selv blive set igennem aktiviteterne.</p> <p>De vil spejle sig i de/den voksne og de øvrige børn.</p> <p>Børnene vil møde nye og udfordrende ting og oplevelser alt efter hvad og hvordan aktiviteterne udføres.</p> <p>Børnene vil opleve tryghed, omsorg, anerkendelse og få succesoplevelser.</p> <p>Dette er medvirkende til deres alsidige personlige udvikling styrkes og udvikles.</p>
Social udvikling	<p>Børnene oplever et fællesskab, hvor relationerne imellem dem styrkes.</p> <p>De lærer, at de skal vente på tur og vise hensyn til hinanden i aktiviteterne vi laver i forbindelse med traditionerne.</p> <p>Relationerne udvikles og styrkes.</p>
Kommunikation og sprog	<p>I alle aktiviteter året rundt styrkes børnenes sprog.</p> <p>De voksne sætter ord på alt og understøtter det talte sprog med babytegn og med konkreter, alt afhængigt af, hvad aktiviteten er.</p> <p>Vi synger og laver fagtesange, der passer til aktiviteterne.</p> <p>Børnene lærer nye begreber og ord.</p> <p>Øjenkontakten er vigtig</p>
Krop, sanser og bevægelse	I ugen op til efterårsferien arbejder vi med motion, hvor vi udfører diverse sansemotoriske aktiviteter, så børnenes motoriske udvikling styrkes.

	<p>Ved andre traditioner bevæger børnene sig til fagtesange og lege, der passer sig til aktiviteten.</p> <p>Børnene sanser og kropsbevidsthed styrkes.</p> <p>Bevægelse giver glade børn.</p>
Natur, udeliv og science	<p>Børnene får kendskab til processen med at så, spire og evt. høste.</p> <p>Der kan laves bål både til Skt. Hans, men også om vinteren</p> <p>Vi kan gå på tur for at se, når markerne bliver høstet.</p> <p>Vi kan eksperimentere med at udhule græskar og sætte lys i dem, så børnene oplever at græskarrene kan forandre sig.</p> <p>Børnene bliver nysgerrige på udelivet.</p>
Kultur, æstetik og fællesskab	<p>Børnene vil opleve et fællesskab, hvor vi fejrer fødselsdage med flag, lys og fødselsdags-sange.</p> <p>Vi vil for eksempel: Klippe-klistre påskepynt og lege påskelege. Vi laver Skt. Hans bål og klippe-klistre hekse. Vi pynter græskar til Halloween. Vi vil fejre jul og laver julegaver. Vi vil fejre fastelavn, hvor vi slår katten af tønden og klippe-klistre fastelavnspynt. Vi vil lege i sne.</p> <p>Dette sker i forhold til, at tager vi udgangspunkt i barnets zone for nærmeste udvikling, så det får gradueret støtte, når det skal lave kreative ting.</p> <p>Når vi laver noget sammen, giver det fællesskab og sammenhørighed.</p> <p>Børnene føler sig betydningsfulde.</p>

Pædagogisk mål for læreplanstemaet: Kultur, æstetik og fællesskab 0-2,10 år -

Læringsmiljø	Aktivitet Eksempel: Der hænger en motorikjulekalender på væggen, hvor der skal vendes et blad hver dag i december. Når bladet vendes skal aktiviteten udføres. Bagefter får vi besøg af den lille nissefamilie, hvor vi skal synge og danse sammen. Det kunne også være andre juleaktiviteter eksempel: Julelæseleg, julesamling med kuffert osv. med input af diverse kreative tiltag.
Alsidig personlig udvikling	Den voksne støtter det enkelte barn i udfoldelsen af aktiviteten, så barnet får en oplevelse af. "Jeg kan godt." Barnet føler sig betydningsfuldt. Barnets selvværd styrkes. Den voksne hjælper barnet med, at vi skal holde i hinandens hænder, så vi er fælles i dansen/aktiviteten. Barnet føler sig, som en del af et fællesskab.
Social udvikling	Aktiviteten er tilpasset, så alle børn kan deltage. Børnene oplever sig som en del af et fællesskab, da vi danser i rundkreds og holder hinanden i hænderne. Deres selvværd styrkes. Relationerne styrkes og udvikles. Børnene lærer at vente på tur og vise hensyn.
Kommunikation og sprog	Eksempel: Vi kigger på motorikbilledet eller åbner kufferten med de andre juleaktiviteter, vi har valgt og snakker om det. Vi snakker om jul, synger julesange og laver julefagtesange for eksempel "Nisserne i bussen siger Ho Ho ho ...." osv.

	<p>De voksne sætter ord på alt, understøtter det talte sprog med babyteg og evt. konkreter.</p> <p>Øjenkontakten er vigtig.</p>
Krop, sanser og bevægelse	<p>Børnene får styrket deres sansemotoriske udvikling, når vi udfører motorikjulekalenderen eller andre sanglege med bevægelse.</p> <p>Børnene bevæger sig, når vi går i rundkreds, når vi skal danse om den lille nissefamilie.</p> <p>Vi synger julesange med og uden fagter.</p> <p>Vi danser til julemusik.</p> <p>Bevægelse giver glade børn.</p> <p>Vi dufter til og spiser mandariner i julen.</p> <p>Vi øver finmotorik, når vi klistrer, maler og tegner julesager.</p> <p>Børnene mærker forskellige materialer.</p>
Natur, udeliv og science	<p>Vi tager ud i naturen og finder forskellige naturmaterialer, som vi kan bruge til for eksempel juledekorationer, som børnene laver.</p> <p>Vi kan tage juleaktiviteterne med ud, og vi kan kælke, hvis der er sne, drikke lun saft og spise risengrød. Vi kan tænde bål.</p>
Kultur, æstetik og fællesskab	<p>Vi holder hævd i de danske traditioner omkring julen.</p> <p>Eks. vores motorikjulekalender eller andre juleaktiviteter.</p> <p>Vi går i gymnastiksalen og danser om det store juletræ.</p> <p>Vi holder julefrokost, vi synger julesange, vi går lucia, vi leger julelege, går til julegudstjeneste.</p> <p>Vi laver julepynt, som vi hænger op og vi laver julegaver.</p> <p>Dette sker i forhold til, at tager vi udgangspunkt i barnets zone for nærmeste udvikling, så det får gradueret støtte, når det skal lave kreative ting.</p>

	<p>Når vi sidder roligt og laver noget sammen, giver det fællesskab og sammenhørighed. Børnene føler sig betydningsfulde.</p>
--	---

Evalueringsskultur

”Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at etablere en evalueringsskultur i dagtilbuddet, som skal udvikle og kvalificere det pædagogiske læringsmiljø.

Lederen er ansvarlig for, at arbejdet med den pædagogiske læreplan evalueres mindst hvert andet år med henblik på at udvikle arbejdet. Evalueringen skal tage udgangspunkt i de pædagogiske mål og herunder en vurdering af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø i dagtilbuddet og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse.

Evalueringen skal offentliggøres.

Lederen af dagtilbuddet er ansvarlig for at sikre en løbende pædagogisk dokumentation af sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og børnenes trivsel, læring, udvikling og dannelse. Den pædagogiske dokumentation skal indgå i evalueringen.”

Den styrkede pædagogiske læreplan, Rammer og indhold, s. 50-51

Det er ikke et lovkrav at beskrive dagtilbuddets dokumentations- og evalueringsspraksis i den pædagogiske læreplan, men det kan være en fordel i udarbejdelsen af læreplanen at forholde sig til den løbende opfølgning og evaluering af indholdet i læreplanen.

Hvordan skaber vi en evalueringsskultur, som udvikler og kvalificerer vores pædagogiske læringsmiljø?

Det vil sige, hvordan dokumenterer og evaluerer vi løbende vores pædagogiske arbejde, herunder sammenhængen mellem det pædagogiske læringsmiljø og de tolv pædagogiske mål?

Her kan I kort beskrive jeres arbejde med at etablere en evalueringsskultur som en del af det daglige pædagogiske arbejde. I kan fx beskrive, hvordan I arbejder systematisk med evaluering, om I arbejder med særlige metoder, om I arbejder eksperimenterende eller undersøgende med et særligt fokus, samt hvordan, hvor ofte og i hvilke fora I drøfter og reflekterer over jeres pædagogiske praksis mv.

I dagplejen og vuggestuen vil vi udarbejde en SMITTE-model på de planlagte aktiviteter, og lave en løbende evaluering af læringsmiljøerne.

Hvordan evaluerer vi arbejdet med den pædagogiske læreplan, som skal foretages mindst hvert andet år?

Her kan I fx kort beskrive, hvordan evaluering af læreplanen kan ses i forhold til jeres evalueringskultur i hverdagen.

I dagplejen og vuggestuen vil vi benytte forældremodulet fra Hjernen og Hjertet.

Vi vil på fællesmøder/i legestue/i dagligdagen løbende reflektere over vores læringsmiljøer og vores SMITTE.

Når vi alle børn? Når vi de mål hvert læreplanstema har? samt koble det med resultaterne af TOPI, de indsatser vi sætter i værk sammenholdt med dialogmodulet i Hjernen og Hjertet.

Her kan I finde yderligere inspiration til arbejdet med den pædagogiske læreplan

Til at understøtte og inspirere jeres videre arbejde med den styrkede pædagogiske læreplan er der udviklet en række øvrige materialer. Alle inspirationsmaterialer – nuværende og kommende – kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

Redskab til selvevaluering er en ramme til systematisk at analysere jeres praksis inden for centrale områder i den styrkede pædagogiske læreplan.

Redskab til forankringsproces indeholder fem tilgange til, hvordan I kan arbejde med forandring og forankring af et stærkt pædagogisk læringsmiljø.

Film introducerer indholdet i og illustrerer hovedpointer fra publikationen *Den styrkede pædagogiske læreplan*.

Forskellige tematiske materialer dykker ned i viden om et tema og giver inspiration til dialog og handling. Her er bl.a. materialer om evaluerende pædagogisk praksis, som understøtter en systematisk tilgang til det at evaluere.

Der offentliggøres løbende nye temaer.

Alle materialer kan findes på www.emu.dk/dagtilbud

BØRNE- OG
UNDERVISNINGSMINISTERIET

Pædagogisk læreplan

© 2019
Danmarks Evalueringsinstitut og
Børne- og Socialministeriet

Citat med kildeangivelse er tilladt

Design: BGRAPHIC